

УДК 376.091.12:005.963(736.9)(045)

АЛЬТЕРНАТИВНА СЕРТИФІКАЦІЯ ВЧИТЕЛІВ У ГАЛУЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ШТАТІ КЕНТУККІ

Світлана Шумаєва, кандидат педагогічних наук, доцент, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0003-2706-447X

E-mail: svetlana.shumaeva75@ukr.net

Стаття присвячена питанню підготовки учителів спеціальної освіти у штаті Кентуккі нетрадиційним шляхом, за допомогою альтернативних програм. Спочатку вони слугували засобом заповнення загального дефіциту вчителів, проте у згодом вони зазнали змін та набули сучасної функціональності. Автор подає загальну характеристику альтернативних програм, аналізує їх зміст, розглядає форми і методи підготовки учителів спеціальної освіти. Зроблений висновок щодо доцільності такого типу педагогічної підготовки.

Ключові слова: альтернативні програми; альтернативна сертифікація вчителів; програми підготовки спеціальних педагогів; професійний розвиток; спеціальна освіта; професія учителя; педагогічна підготовка; нетрадиційні програми підготовки.

ALTERNATIVE CERTIFICATION FOR SPECIAL EDUCATION TEACHERS IN KENTUCKY

Svitlana Shumaieva, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0003-2706-447X

E-mail: svetlana.shumaeva75@ukr.net

The article is devoted to the issue of training special education teachers in Kentucky in a non-traditional way, with the help of alternative programs. The author provides a general description of such programs: analyzes their content, considers the forms and methods of training “alternative” teachers of special education. It was determined that the primary goal of creating alternative teacher certification programs was to fill the overall teacher shortage. However, in the process of implementation, the programs varied and were refined, which ultimately led to a change in their functionality. Alternative training programs began to be created as early as the 1980s and provided for the stimulation of an increase in the total number of teachers. It was found that each state has its own principles regarding alternative teacher certification. Most states have established unique alternative teaching certification programs. Many states have more than one program, allowing candidates to choose an option. It was found that in 2017–2018 only 13.7% of all public school students in the United States were eligible for IDEA programm. Therefore, the Kentucky Department of Education (KDE) has made a significant effort to increase the number of qualified special education teachers in the state by developing eight alternative teacher certification pathways for those interested in entering the teaching profession. The majority of educational institution administrations have a positive attitude towards alternative programs. That’s why was made a conclusion regarding the importance of this type of pedagogical training to ensure the necessary number of pedagogical workers and maintain high standards of education in the USA.

Keywords: alternative programs; alternative teacher certification; special teacher training programs; professional development; special education; teaching profession; pedagogical training; non-traditional training programs.

Сучасне динамічне професійне життя особистості іноді ставить під сумнів правильність вибраного кар'єрного шляху і часом вимагає його корекції або навіть і цілковитого перегляду. Це стосується різних спеціальностей, у тому числі і вчительської кар'єри. Як відповідь на виклик суспільства, протягом останніх кількох десятиліть у США розроблялися альтернативні програми сертифікації вчителів, які покликані допомогти вчителям без викладацького ступеня отримати омріяну професію. Незалежно від того, чи обирає кандидат на посаду традиційний, чи альтернативний шлях отримання сертифіката вчителя, необхідною умовою залишається наявність ступеню бакалавра. Отримуючи сертифікат вчителя традиційним шляхом, кандидати зазвичай оволодівають програмою підготовки вчителів. Проте, для тих, хто здобув ступінь бакалавра з дисципліни, не пов'язаною з викладацькою діяльністю, були створені альтернативні шляхи проходження програми підготовки вчителів. Під терміном «альтернативний шлях здобуття сертифікату на викладацьку діяльність» слід розуміти всі види програм професійної підготовки майбутніх учителів за спеціально розробленими програмами, що відрізняються від традиційних [1, с. 4]. Альтернативна сертифікація передбачає будь яке «відхилення» від традиційних форм, як то одержання ступеня бакалавру, складення іспиту на одержання сертифікату, проходження педагогічних семінарів, практик, тощо [2].

Проведений аналіз вітчизняних наукових джерел засвідчив, що процес сертифікації вчителів спеціальної освіти у нашій країні знаходиться у стадії розроблення, тому вважаємо, що зарубіжний освітній досвід країни, яке веде перед у цій галузі, матиме потужний освітній потенціал.

Вивчення вітчизняних джерел показало, що теоретичні і практичні питання американської педагогіки були предметом широких досліджень, зокрема, у тому, що стосується спільних та відмінних тенденцій розвитку педагогічної освіти. Питанню зарубіжної освіти в цілому та освіти США зокрема була присвячена низка наукових робіт таких сучасних українських науковців, як О. Заболотна, Н. Лавриченко, О. Локшина, О. Першукова, Л. Пуховська, А. Сбруєва та ін. Питанню тенденцій розвитку педагогічної галузі, структури загальної та професійної освіти, основ професійної підготовки американських фахівців, реформуванню освітньої галузі були присвячені наукові здобутки Н. Бідюк, Б. Вульфсона, А. Джуринаського, В. Жуковського, З. Малькової, Н. Ничкало та ін. Питанню стандартів професійного розвитку педагогів у США було приділено роботи Н. Мукан, О. Пришляк, Л. Маріанни, тощо. Питанню розвитку альтернативних шляхів здобуття професії вчителя в США ґрунтовно розглядалось у роботах Н. Пазюри. Проте, питанню програм альтернативної сертифікації саме для вчителів у галузі спеціальної освіти, на наш погляд, висвітлено недостатньо. Тому, метою нашої статті є охарактеризувати декілька програм альтернативної сертифікації вчителів у галузі спеціальної освіти у штаті Кентуккі та з'ясувати можливі шляхи її отримання.

Ключовим завданням Програми розвитку освіти «Жодної дитини поза увагою» (No Child Left Behind) є ґрунтовна підготовка учителя академічної дисципліни, який озброєний необхідними знаннями, навиками і здібністю до викладання, відповідно до високих стандартів [3]. Першочерговою метою створення альтернативних програм сертифікації вчителів було заповнення нестачі вчителів в цілому. Проте, в процесі впровадження програми варіювалися, доопрацьовувалися, що в кінцевому результаті

призвело до зміни їх функціональності. Фактично, альтернативні програми навчання почали створюватися ще в 1980-х роках. Надаючи альтернативні шляхи отримання кар'єри вчителя, ці програми передбачали стимулювання збільшення загальної кількості вчителів. Перш за все, програми орієнтувалися на категорію вчителів для певних міських районів, сільських шкіл і вчителів конкретних предметних галузей, таких як спеціальна освіта, математика та природничі науки. В результаті впровадження ці альтернативні шляхи допомогли багатьом людям розпочати і нову кар'єру, оскільки ці програми можуть допомогти людям досягти своєї мети і стати сертифікованими викладачами без необхідності повторно відступати у вузи. Альтернативна сертифікація вчителів стала надзвичайно популярною з моменту її запровадження та сприяла створенню / затвердженню державою альтернативних програм сертифікації. Кожен штат має повний контроль за тим, які керівні принципи він встановлює для альтернативної сертифікації вчителів. З цієї причини у більшості штатів створено унікальні програми сертифікації альтернативного викладання. Фактично багато штатів навіть заснували більше однієї програми, що дозволило кандидатам обрати для себе варіант, який краще відповідає конкретним потребам та дозволяє завершити програму в потрібний час.

За даними Національного центру статистики освіти (NCES), у 2017–18 році в Кентуккі відповідно до Закону про освіту осіб з обмеженими можливостями, 104 270 особи віком від 3 до 21 року (що становило 15,3% загальної кількості учнів державних шкіл Кентуккі цього року), потребували спеціальної освіти [4]. Цей закон гарантує дітям з обмеженими можливостями повний доступ до навчання по всій країні. Він покликаний також регулювати процес надання раннього втручання, спеціальної освіти та супутніх освітніх послуг немовлятам, дітям дошкільного віку та молоді з обмеженими можливостями, які мають на це право. Проте, того ж року лише 13,7% усіх учнів державних шкіл у Сполучених Штатах мали змогу навчатися за програмою IDEA [5].

Тому Департамент Освіти Кентуккі (ДОК) доклав значних зусиль у бік збільшення кількості кваліфікованих вчителів спеціальної освіти у штаті, розробивши вісім альтернативних способів сертифікації вчителів для тих, хто хоче зайнятися педагогічною професією [6]. Одна з них, Програма стажування, була створена для надання допомоги у навчанні особам, які беруть участь у затверджених програмах підготовки вчителів спеціальної освіти. Кошти для програми стажувань, що надаються безпосередньо Департаментом, дозволяють покривати частину вартості навчання на курсах, які ведуть до отримання сертифіката вчителя у галузі спеціальної освіти чи дошкільної освіти [7].

Університет Північного Кентуккі (УПК) пропонує свою онлайн-альтернативну сертифікацію програм спеціальної освіти у двох сферах державної сертифікації: помірної та важкої інвалідності (MSD) та розлади навчання та поведінки (LBD). Обидві програми схвалені Департаментом освіти штату. Ці програми особливою увагою користуються у тієї категорії майбутніх вчителів, хто не має відповідної освіти, але хоче її здобути у галузі спеціальної освіти, отримавши повну сертифікацію.

Онлайн-програма «Альтернативна сертифікація в галузі спеціальної освіти» покликана підготувати кандидатів у вчителі до роботи з дітьми з особливими інтелектуальними, фізичними та соціальними потребами. Вона спрямована на

коригування викладацької практики у бік підтримки всіх учнів з метою допомогти їм отримати більш справедливий та інклюзивний освітній досвід, на який вони заслуговують. Ця альтернативна програма онлайн-сертифікації підходить для вчителів (з сертифікацією щодо розладів навчання та поведінки або без неї), які потребують додаткових навичок і прагнуть ефективно навчати учнів з особливими освітніми потребами. За даними Національного центру статистики освіти, приблизно 15% учнів у Кентуккі пройшли індивідуальну програму навчання (на 13% вище за середній показник по країні), а це означає, що все більше шкільних округів прагнуть найняти кваліфікованих вчителів спеціальної освіти. Онлайн-програма надає широку перспективу спеціальній освіті та охоплює передові педагогічні стратегії навчання, які передбачають широкий спектр порушень, таких як: інтелектуальні, фізичні, порушення вимови, зору, слуху та поведінкові розлади. Після проходження онлайн-програми кандидати отримують повний сертифікат для викладання спеціальної освіти в Кентуккі, який підтверджує набуття ними:

- навичок роботи з використання асистивних технологій для спілкування, мобільності, сенсорних порушень, дистанційного навчання;
- функціональних мовних навичок, моторики, соціальних навичок та кар'єрних навички;
- базових понять законодавства та проходження педагогічної практики щодо навчання учнів з особливими потребами;
- ефективних методів спілкування та співробітництва, які можна використувати під час роботи з батьками та сім'ями учнів з обмеженими можливостями.

Навчальна програма дозволяє застосувати набуті знання у реальних умовах на курсах практичного досвіду. Крім того, після завершення цієї альтернативної онлайн-програми сертифікації здобувач має право застосувати частину зароблених кредитних годин до будь-якої з п'яти онлайн-програм магістратури в галузі освіти «Вчитель як лідер» у цьому ж університеті. Це значно скорочує кількість часу (і грошей), необхідну для того, щоб вийти за рамки сертифікації та отримати ступінь магістра в галузі освіти, відкриваючи додаткові можливості кар'єрного зростання для спеціалістів у галузі спеціальної освіти.

Як зазначалося раніше, в штаті Кентуккі існує вісім альтернативних шляхів сертифікації, які засновані на різних поєднаннях академічної освіти з конкретним змістом, програмною підготовкою та досвідом роботи. Альтернативний шлях сертифікації на базі Університету Північного Кентуккі так званий «варіант б» – найпопулярніший із восьми варіантів. Онлайн-програми альтернативної сертифікації у галузі спеціальної освіти підпадають під цей альтернативний варіант маршруту. Варіант б дозволяє людям зі ступенем бакалавра, не пов'язаним із освітою, отримувати сертифікацію вчителів, одночасно працюючи в школі та навчаючись за програмою підготовки університетських вчителів, схваленою Департаментом освіти штату Кентуккі. Людина повинна працювати в тій галузі або за тією спеціалізацією, за якою вона навчається та проходить сертифікацію. Наприклад, студенти Університету Північного Кентуккі, зараховані до затвердженої альтернативної програми сертифікації (помірна та важка інвалідність (MSD)), мають працювати у школі Кентуккі на посаді MSD вчителя.

Рада з професійних стандартів освіти Кентуккі (EPSB) розробила покрокову програму отримання альтернативної сертифікації. Насамперед при вступі на програму, університет видає студенту лист про право на прийом на роботу для подання до округу з прийому на роботу, в якому вказується галузь сертифікації, в якій він має право на роботу, залежно від його програми навчання. Потім студент УПК повинен надати пропозицію щодо роботи в школі Кентуккі за місцем навчання, а також інші необхідні документи. Після цього кандидату видається тимчасовий сертифікат від Управління ліцензування та ефективності викладачів KDE. Цей сертифікат дозволяє студенту впродовж трьох років завершити навчання за програмою, одночасно викладаючи в обраній галузі. Після завершення однієї з онлайн-програм альтернативної сертифікації в галузі спеціальної освіти випускники ПКУ отримують повну сертифікацію у конкретній галузі навчання.

Альтернативні онлайн програми сертифікації УПК включають комплексні курсові роботи, що відповідають Програмі підготовки вчителів, що затверджена Радою з професійних стандартів освіти (EPSB). Базова основа програм охоплює навчання учнів із особливими освітніми потребами, вивчення різноманітних потреб, освітніх підходів та юридичних вимог. Спільна курсова робота також фокусується на різних інтелектуальних та фізичних порушеннях, взаємодії з сім'єю, поведінковому аналізі та практиці викладання, методах оцінки та розробки навчальних курсів для учнів з легкими фізичними вадами. Програми включають теорію та методологію навчання грамоти, поглиблене вивчення різних розладів, диференційовані методи навчання та оцінки, а також застосування на практиці основ інклюзивного навчання.

Курси, спрямовані на підготовку вчителів для роботи з дітьми з помірною та важкою інвалідністю (MSD), фокусуються на підходах адаптивної освіти, навчанні комплексного розвитку навичок, вибору та інтеграції асистивних технологій, технологій навчання та управління поведінкою. Слухачами курсу можуть стати лише кандидати, які вже мають сертифікат LBD (розлади навчання та поведінки). Вивчаючи складності сучасної спеціальної освіти, майбутні педагоги готуються до впровадження позитивних змін у життя сьогоденних учнів з обмеженими освітніми можливостями. Завершивши навчання і отримавши сертифікат, кандидати можуть скористатися можливістю працювати за обраною професією [8].

Хоча деякі дослідження щодо ефективності «альтернативних» учителів свідчать, що іноді такі вчителі мали труднощі у подальшій роботі, розробники програм продовжують працювати у бік їх поліпшення. Як показало дослідження, 83% адміністрації навчальних закладів все ж таки мають позитивне відношення до альтернативних програм [9, с. 19].

Отже, стратегічні цілі альтернативних навчальних програм для майбутніх учителів спеціальної освіти передбачають створення ефективних шляхів для опанування педагогічної професії в найзручніший спосіб. Запропоновані альтернативні програми сертифікації учителів спеціальної освіти у Кентуккі, що визнані на національному рівні Радою у справах обдарованих дітей (SEC), є унікально розробленими і такими, що повною мірою відповідає державним вимогам щодо програм такого роду. Подальші наукові пошуки вважаємо за доцільне спрямувати на більш глибоке розкриття ролі соціальних партнерів в організації та проведенні альтернативних програм підготовки учителів в США, а також на порівняльний аналіз подібних програм у різних штатах США.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Innovation in education: Alternative routes to teacher certification. *U.S. department of education, office of innovation and improvement*. Washington, D.C., 2004. 70 p.
2. Пазюра Н. Загальна характеристика альтернативної педагогічної підготовки в США. *Наукові журнали Національного Авіаційного Університету*. URL: <https://core.ac.uk/reader/296366720> (дата звернення: 18.01.2023).
3. Le A. M. I. What Is No Child Left Behind (NCLB)? URL: <https://www.understood.org/en/articles/no-child-left-behind-nclb-what-you-need-to-know> (дата звернення: 10.09.2023).
4. National Center for Education Statistics URL: https://nces.ed.gov/programs/digest/d18/tables/dt18_204.70.asp (дата звернення: 10.09.2023).
5. IDEA 2004: Public Law 108–446 URL: <https://www.congress.gov/108/plaws/publ446/PLAW-108publ446.pdf> (дата звернення: 12.09.2023).
6. Kentucky Department of Education URL: <https://education.ky.gov/Pages/default.aspx/> (Last accessed: 11.09.2023).
7. Шевцов А. Г., Никоненко Н. В. Компаративний аналіз спеціалізацій майбутніх вчителів спеціальної освіти у США та в Україні. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. Київ, 2020. Вип. 39. С. 130–140.
8. Achieve Alternative Certification in Special Education in Kentucky. URL: <https://onlinedegrees.nku.edu/articles/education/alternative-certification-in-sped-kentucky.aspx> (дата звернення: 12.09.2023).
9. Rubino N., Soltys M., Wright G., Young R. *Alternative Teacher Certification: An Avenue for Quality and Diversity in Public Education*. Wilmington College, 1994. 35 p.

REFERENCES

1. Innovation in education: Alternative routes to teacher certification. (2004). *U.S. department of education, office of innovation and improvement*, Washington, D.C. [in English].
2. Paziura, N. Zahalna kharakterystyka alternatyvnoi pedahohichnoi pidhotovky v SShA. *Naukovi zhurnaly Natsionalnoho Aviatsiinoho Universytetu*. URL: <https://core.ac.uk/reader/296366720> [in Ukrainian].
3. Le, A. M. I. What Is No Child Left Behind (NCLB)? URL: <https://www.understood.org/en/articles/no-child-left-behind-nclb-what-you-need-to-know> [in English].
4. National Center for Education Statistics. URL: https://nces.ed.gov/programs/digest/d18/tables/dt18_204.70.asp [in English].
5. IDEA 2004: Public Law 108–446. URL: <https://www.congress.gov/108/plaws/publ446/PLAW-108publ446.pdf> [in English].
6. Kentucky Department of Education. URL: <https://education.ky.gov/Pages/default.aspx/> [in English].
7. Shevtsov, A. H., Nykonenko, N. V. (2020). Komparatyvnyi analiz spetsializatsii maibutnikh vchyteliv spetsialnoi osvity u SShA ta v Ukraini. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova, Issue 19. Korektsiina pedahohika ta spetsialna psykhohihiia*. Kyiv, issue 39, 130–140 [in Ukrainian].
8. Achieve Alternative Certification in Special Education in Kentucky. URL: <https://onlinedegrees.nku.edu/articles/education/alternative-certification-in-sped-kentucky.aspx> [in English].
9. Rubino, N., Soltys, M., Wright, G., Young, R. (1994). *Alternative Teacher Certification: An Avenue for Quality and Diversity in Public Education*. Wilmington College [in English].